

Co děláme ve svém volném čase?

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2004</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OZ.15a-o</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>15. – 23. 3. 2004</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1056</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. dubna 2004</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V březnovém šetření se CVVM kromě jiného zabývalo tím, jak lidé tráví svůj volný čas. Všech respondentů jsme se zeptali, jak často se věnují některým vybraným činnostem spojeným s trávením volného času.

Tabulka 1: Jak často ... (v %)

	aspoň jednou za	týden	měsíc	čtvrt roku	rok	vůbec ne
posloucháte nahrávky např. na kazetě, CD		49	19	8	4	20
si zvyšujete své odborné a jazykové znalosti		27	14	8	8	43
čtete časopisy		70	22	4	1	3
čtete knížky		43	25	15	8	9
chodíte do kina		6	15	23	19	37
chodíte do divadla		2	8	21	27	42
navštěvujete galerie, výstavy výtvarného umění		1	4	13	26	56
cvičíte, sportujete		34	20	9	5	32
navštěvujete veřejnou knihovnu		6	19	12	9	54
chodíte na výlety do přírody, pěstujete turistiku		23	41	18	7	11
chodíte na koncerty vážné hudby		1	4	7	18	70
navštěvujete vinárny, kavárny, restaurace		21	32	20	9	18
chodíte na koncerty populární hudby		2	8	14	21	55
se scházíte s přáteli, známými, sousedy		45	41	8	3	3
se věnujete dalším koníčkům		47	30	8	4	11

Z výsledků šetření zachycených v tabulce 1 vyplývá, že mezi zkoumanými formami trávení volného času je nejfrekventovanější četba časopisů, které se pravidelně aspoň jednou týdně věnuje 70 % české populace starší 15 let, zatímco jen 3 % podle vlastního vyjádření časopisy nikdy nečtou. Četbou knih se lidé ve svém volném čase zabývají rovněž často, i když celkově méně, než četbou časopisů. Pravidelně aspoň jednou za týden čte knihy 43 % lidí, dalších

48 % tráví svůj volný čas četbou knih sporadičtěji a jen 9 % knihy nečte vůbec. 6 % občanů přitom aspoň jednou týdně chodí do veřejné knihovny a 40 % využívá tuto službu méně často.

Poměrně oblíbenou aktivitou ve volném čase je i poslech nahrávek na kazetách, CD či jiných záznamových nosičích, kterému se pravidelně aspoň jednou týdně věnuje asi polovina (49 %) české populace. Pětina lidí ovšem podle výsledků našeho šetření nahrávky nikdy neposlouchá. Kontakt s živou hudební produkcí, ať už jde o hudbu populární či vážnou, je v porovnání s tím pochopitelně mnohem nižší. Na koncerty populární hudby alespoň příležitostně chodí necelá polovina (45 %) občanů, včetně jedné desetiny, která se těchto akcí účastní pravidelně alespoň jednou za měsíc. Koncerty vážné hudby navštěvuje alespoň občas méně než třetina (30 %) lidí, 5 % je absolvuje minimálně jednou měsíčně.

Mezi veřejnými kulturními produkcemi je z nabízených možností relativně nejpobulárnější kino, do kterého ve svém volném čase alespoň občas zajdou skoro dvě třetiny (63 %) občanů, pětina (21 %) pak jednou za měsíc nebo častěji, 6 % dokonce jednou či vícekrát za týden. Jen o něco menší, asi třípětinová část populace (58 %) alespoň někdy věnuje svůj volný čas návštěvě divadla, i když pravidelných návštěvníků, kteří chodí alespoň na jedno představení za měsíc, je výrazně méně (10 %). Do galerie či na výstavu výtvarného umění alespoň příležitostně zavítá 44 % lidí, 5 % tak podle vlastního vyjádření činí jednou za měsíc nebo častěji.

Vlastní pohybové aktivitě (sportu či cvičení) se pravidelně jednou za týden nebo častěji věnuje třetina (34 %) respondentů našeho šetření, přibližně stejná část (32 %) naopak vůbec nesportuje, ani necvičí. S výjimkou 11 % však čeští občané alespoň občas konají výlety do přírody nebo turistické pochody, téměř čtvrtina (23 %) tak činí každý týden nebo častěji.

Více než čtvrtina (27 %) respondentů našeho výzkumu se podle vlastního vyjádření minimálně jednou týdně vzdělává v některém cizím jazyce či odborném předmětu, dalších 30 % tak činí alespoň občas.

Poměrně často lidé u nás tráví svůj volný čas ve společnosti svých přátel, známých či sousedů – 45 % minimálně jednou za týden, dalších 41 % alespoň jednou za měsíc. Více než polovina (53 %) českých občanů přitom nejméně jednou za měsíc zajde do restaurace, vinárny nebo kavárny, z toho 21 % zde tráví svůj volný čas jednou týdně či častěji.

Mimo již uvedené aktivity se ve svém volném čase cca devět z deseti dotázaných (89 %) zabývá nějakým jiným koníčkem, přičemž necelá polovina (47 %) se svému hobby věnuje minimálně jednou či vícekrát v týdnu a dalších 30 % alespoň jednou za měsíc.

U jednotlivých způsobů trávení volného času naše šetření zaznamenalo poměrně výrazné sociodemografické rozdíly.

Mimo jiné se ukázalo, že ženy častěji než muži čtou knihy, chodí do divadla, galerií a veřejných knihoven nebo navštěvují koncerty vážné hudby. Muži se ve svém volnu naopak více věnují sportu a sebevzdělávání, ale také návštěvám vináren, kaváren a restaurací.

Z hlediska věku se výrazné rozdíly objevily u poslechu hudebních nahrávek, zvyšování jazykových či odborných znalostí, návštěv kin, divadel, veřejných knihoven či koncertů populární hudby, sportování, schůzek s přáteli i věnování se různým koníčkům. Tyto aktivity se podstatně častěji objevovaly u

nejmladších respondentů ve věku 15 až 19 let, případně i těch o málo starších ve věku 20 až 29 let. Kromě toho mladí lidé mezi 20 a 29 lety výrazně častěji zavítají do vinárny, kavárny nebo restaurace. Četbě knih se nejvíce věnují lidé starší 60 let, relativně častěji však knihy čtou i mladí ve věku 15 až 19 let. Nejmladší respondenti se také poněkud více věnují četbě časopisů.

S diferencemi podle věku korespondují i rozdíly z hlediska rodinného stavu. Svobodní lidé častěji poslouchají hudební nahrávky, zvyšují své jazykové či odborné znalosti, chodí do kin, divadel, veřejných knihoven nebo na koncerty populární hudby, sportují, navštěvují pohostinská zařízení, pobývají se svými přáteli a věnují se svým koníčkům. Ovdovělí relativně častěji tráví svůj volný čas čtením knih.

Podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání jsme u vysokoškoláků zaznamenali častější výskyt jazykového či odborného sebevzdělávání, četby knih i časopisů a návštěv divadel, galerií či koncertů vážné hudby. Absolventi středních škol s maturitou více holdují sportu.

Z pohledu současného zaměstnání pro skupinu studentů platí tytéž difference, o kterých byla již zmínka v případě věku u mladých lidí od 15 do 19 let nebo od 20 do 29 let. Podobné je to i se skupinou vysoce kvalifikovaných odborníků či vedoucích pracovníků, kteří pro změnu věrně kopírují difference podle vzdělání vztahující se k absolventům vysokých škol. Kromě toho jsme však ještě zjistili, že poslechu nahrávek nebo výletům do přírody se častěji věnují ženy v domácnosti či na mateřské dovolené. Mezi podnikateli se objevil relativně větší zájem o sebevzdělávání.

Z analýzy dále ještě vyplynulo, že s výjimkou setkávání se s přáteli a výletů do přírody jsou všechny uvedené způsoby trávení volného času obvyklejší u lidí, jejichž domácnost má dobrou životní úroveň.

Tabulka 2: Činnosti volného času 1991 - 2004 (1x týdně v %)

	1991	1994	1995	1997	2001	2004
čtení časopisů	x	76	73	77	71	70
poslech nahrávek	58	51	48	56	57	49
věnuje se svým koníčkům	x	60	58	54	53	47
cvičení, sportování	x	39	43	33	44	34
setkávání se s přáteli, sousedy, známými	x	51	51	48	42	45
čtení knížek	29	39	41	42	41	43
zvyšování odborných a jazykových znalostí	x	24	26	24	29	27
chození na výlety do přírody, turistika	x	21	22	21	23	23
návštěva vinárny, kavárny, restaurace	x	17	20	19	17	21

Pozn.: Dopočet do 100 % v každém políčku jsou ostatní odpovědi, x značí, že položka v roce 1991 nebyla sledována.

Tabulka 3: Činnosti volného času 1991 – 2004 (1x měsíčně a častěji v %)

	1991	1994	1995	1997	2001	2004
návštěva veřejné knihovny	27	23	24	24	28	25
návštěva kina	34	26	20	19	18	21
návštěva koncertu populární hudby	9	9	7	10	8	10
návštěva divadla	8	7	5	7	8	10
návštěva galerie, výstavy výtvarného umění	6	5	4	6	5	5
návštěva koncertu vážné hudby	3	4	5	3	5	5

Pozn.: Dopočet do 100 % v každém políčku jsou ostatní odpovědi.

Údaje v tabulkách 2 a 3 ukazují srovnání s výsledky výzkumů z předchozích let od roku 1991. Jednou z nejvýraznějších změn, které můžeme v daném časovém úseku z hlediska způsobů trávení volného času vysledovat, je citelný pokles návštěvnosti kin v porovnání s počátkem 90. let. Na tomto trendu,

který časově spadá do první poloviny 90. let, se evidentně podepsaly zejména výrazně zvýšené ceny vstupenek a také rozmach konkurence ze strany videokazet a posléze dalších audiovizuálních médií. Přesto se však klesající zájem o biografy v polovině 90. let stabilizoval a od té doby si prakticky udržuje stávající úroveň. Od poloviny 90. let dále zaznamenáváme také pozvolný pokles zájmu o různé koníčky. Aktuální výpovědi respondentů dále ukazují, že oproti polovině 90. let v posledních letech poněkud poklesla i intenzita kontaktů s přáteli, sousedy či známými a zájem o četbu časopisů. Naopak knihy se čtou více než v roce 1991, který byl v tomto ohledu zřejmě výrazně poznamenán silným propadem kupní síly obyvatelstva v důsledku tehdejší částečné cenové liberalizace. Zájem o poslech reprodukované hudby zaznamenával mezi roky 1991 a 1995 zřetelný pokles, po kterém se však v letech 1997 a 2001 vrátil prakticky na výchozí úroveň z roku 1991. Výsledky aktuálního šetření ovšem opětovně znamenají pokles zájmu o poslech kazet či CD. Oproti roku 1995, kdy byla nejnižší, se mírně zvýšila návštěvnost divadel.